

תע"ב 13 תשפ"ב

202

קְרִבְנוֹת אָבוֹת תִּקְנוֹם

שבע מול שבע

סימן ארבע
ל"ב
ל"א

בפתיחת פרשתנו, פרשת צו, מביא מדרש תנחומא מעין עימות בין בלעם הרשע ובין הקב"ה בנושא הקרבנות (תנחומא צו, א).

בלעם הרשע, ברצותו לפייס את אלהים ולגייס אותו לקב את ישראל, מקריב בכל פעם פר ואיל על שבעה מזבחות, "את שבעת המזבחות ערפת" (כמדבר כג, ד). מספר זה, לפי המדרש, מחושב היטב - אברהם אבינו בנה ארבעה מזבחות, יצחק - אחד, יעקב - שניים, ובלעם לבדו בנה שבעה כנגד כולם. בטענה זו, רוצה בלעם לגבור על מעלת האבות, מלמדי הזכות הגדולים של ישראל. כתשובה לדבריו אומר הקב"ה - "אין אני מקבל קרבנות אלא מבני ישראל", שנאמר "צו את אהרן ואת בניו" (ויקרא ה:ב).

מספרי הקרבנות ודאי לא מקריים הם, אך בעיקר טעונה הבנה בדבריו של הקב"ה - המייחד את הקרבנות לישראל בלבד.

כמות לפי דבקות

הקרבנות, אינם מעשה דתי סתמי אלא משקפים את הקשר הייחודי בין כל אחד מן האבות לאביהם שבשמיים. כל אב, עבד את ה' על פי דרכו, על פי השגתו, על פי אישיותו. אברהם נפגש עם מידת החסד האלוהית, ועל ידה נדבק בעליונים והתמסר לעבודת ה'. אנהל אברהם היה פתוח לארבע רוחות השמיים, חסדיו התפשטו לכל כיוון, כיאה לחסד טהור שאינו סוגר דלתותיו. זו היתה עבודת ה' המיוחדת שלו, ועל כן גם הקריב ארבעה קרבנות כנגד ענפי החסד המושיטים יד לכל עובר.

יצחק, לעומתו, עבד את ה' בפחד וביראה אדירים, "ופחד יצחק היה לי" (בראשית לא, טו), "וישבע יעקב בפחד אביו יצחק" (בראשית לא, גג). יצחק, העקוד, התכנס סביב רצון ה' הטהור, ללא סייג, ביראה והתבטלות אישית מוחלטת. ההתכנסות הזו - מתבטאת במזבחות אחד, המבטא צמצום וריכוז, התאחדות פנימית מוחלטת. יעקב - הקריב שני קרבנות. יעקב ניסה כל חייו לחבר בין אוהל אברהם לאוהל יצחק, "ישב אהלים" (בראשית פ"ח, כז), בין חסדו של אברהם לדין הנוקב של יצחק, להצליח למצוא את שווי הנשקל שבין שמיים לארץ, את היכולת למתוח קו ישר בין שתי נקודות קיצון.

כי הקרבת הקרבן מורה על הדבוק בו יתברך ויש צדיקים דבוקים בו יתברך אבל אינה דביקות שלם לגמרי רק דביקות במה, ולפיכך לא בנה אברהם בלבד שבעה מזבחות כי לא היה לו דביקות שלם בכל... כי כל אחד כפי מדתו שהיה דבק בה בנה מזבחות. (גבורות ה' פרק ט)

בלעם רואה כיצד כל אחד מן האבות ביטא זווית אחת של קשר לאלהים, ועל כן בא לנצח אומות העולם, בטענה שבודאי בעושר הגדול של כל האנושות טמונים הרבה יותר דרכי קשר וביטויי קרבת אלהים מאשר בישראל. שבעה מזבחות, כנגד שבעים האומות - מייצגים בודאי שלמות והכללה, עשירה ומפוארת.

1

(2)

התבטאות והתבטלות

חשובתו של הקב"ה חד משמעית - נושא הקרבנות ייחודי לישראל. אפילו מן המלאכים - אינו מקבל ה' קרבנות, כלשון המדרש - "אמר לו הקב"ה (בלעם):
רשע, אלו הייתי מבקש קרבן, הייתי אומר למיכאל ולגבריאל והיו מקריבין לפני"
(תנחומא צו, א).

לדעת המהר"ל מתבררת במדרש מטרם הפנימית של הקרבנות. הקמת המזבחות
אינה בכדי לבטא את אופיו היחודי של הקשר והדבקות שלנו בה'. אם זהו הנושא
- הביטוי שלנו - כי אז צודק בלעם שבאנושות כולה יהיו יותר דרכי ביטוי של
חזויות האמונה מאשר בישראל בלבד. הקרבנות משמעם התבטלות ולא התבטאות.
אברהם אינו מעוניין להפגין את מידת חסדו ואת עולמו האישי על ידי הקרבן, אלא

לבטל אותו כלפי שורשו ומקורו, כלפי שמיים. "ולפיכך הקרבת הקרבן אליו יתברך
לפי שהוא יתברך עלת הכל ואליו ישוב הכל" (גבורות ה' שם), כדי ש"אל יעלה על
הדעת שהנמצאים הם דבר זולתו... כי כל הנמצאים שבים אליו באמת מציאותו וכל
הנמצאים אפס זולתו" (גבורות ה' שם).

האבות, מקימי האומה, מתמלאים בענווה ובהכרת אמת, ויודעים שכל מעלתם
הרוחנית באה ממרומים, וכל כוחה מברכת שמיים. עבודת ה', אינה להרכות בביטוי
עצמי כלפיו, אלא להעמיק בלב את ההבנה הישרה שהכל ממנו, ואין זולתו. כל
כשרון, כל מעלה, מובאים אל המזבח ומוקרבים, מתבטלים אל יוצרם, שבים למקום
לידתם.

שיבתנו אל ה', אינה משלימה או מוספיה לו דבר, הוא אינו זקוק לברכתנו, אלא
מבררת פנימה את האמת הטהורה. כשם שאדם המביא מים אלא הים הגדול, לא
הוסיף לו מהותית דבר, אלא חשף את מקומם המקורי של המים, כך המקריב -
משיב את כל מיטב הישגיו הרוחניים אל ה'.

"כל ענין הקרבנות להורות כי השם יתברך יחיד בעולם ואפס זולתו" (גבורות ה' שם).
מלאכת הקרבנות אינה בכדי ליצור סיפוק עצמי וביטוי אישי של עולמנו הרוחני.
עבודת הקרבן - פנימית, בחדרי הלב, עבודת ענוה עליונה, להשיב הכל אל מי
שנתן לנו את היפים שבמעשינו, את המשובחים שבערכינו.

לעומת בלעם, אדם מישראל המקריב קרבן - אינו מצפה לתמורה או רווח, ולא
שה' יעשה את רצונו. כי אין המקריב נותן דבר לה', ולא מוסיף לו חלילה, אלא רק
מבטל ומכוון עצמו לרצון גבוה. כאלה הם "אשי ישראל ותפילתם" (תפילת עמידה, ברכת
עבודה), ורק מהם חפץ ה' בקרבן, שכולו בא לקרב הנפש ורצונותיה אל המקום ב"ה
ולצרפם לאש הגדולה. כך מתאים את עצמו לרצון גבוה.

"שני דברים מאירים בישראל - המוסר הטהור בכל שאיפותיו... והידיעה שהכל נובע
מהקריאה בשם ה'" (אורות, אורות ישראל, א. ז). איננו מסתפקים בהבעת הערכים, גבוהים
ועשירים ככל שיהיו, העבודה המייחדת את ישראל היא שילוב ההבעה עם הביטול
למקור האלוהי, שממנו הערכים באים.

(3)

ז"ב) צו את אהרן ואת בניו לאמר
זאת תורת העולה וגו'.

וברש"י [בשם התו"כ] אין צו אלא לשון
זירוז מיד ולדורות אי"ר שמעון ביותר צריך
הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כ"ס, עכ"ל.
וצריך ביאור באיזה צד ישתנו דורות
האחרונים מהראשונים שיוזקקו לזירוז מיוחד?
ונראה שהבורא ב"ה הזהיר את בראוי
מימות עולם שכשעוסקים בעבודת הקרבנות
לא יניחו את העיקר ויחזיקו בטפל, שעיקר
הקרבנות הוא כוונת הלב שיחפוץ בעל הקרבן
להיטהר ולהתקרב ליוצרו על ידי הקרבן. זכר

מצינו אצל קין אחרי ש"ואל קין ואל מנחתו
לא שעה" (בראשית ז, ו) ועיי"ש בספורנו)
הזהירו יוצרו (שם ז) "הלא אם תיטיב שאת
ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ", כי קין
טעה להדמות כי עיקר חפצו ית' הוא
בנשמות הקרבן בפועל ולא בכוננת לב
המקריב. וכן שאול המלך נתפס באותה
טעות, בהשאירו צאן ובקר של עמלק לזבח
לה', עד שהוכיחו שמואל (שמואל א טו, כב)
"החפץ לה' בעולות וזבחים כשמוע בקול ה',
הנה שמע מזבח טוב, להקשיב מחלב אילים".
וכן המשיכו רוב בני ישראל להחזיק בזה
הטעות במשך תקופת בית ראשון, וכל ספרי
הנביאים מלאים מזה, עד לדיוטה התחתונה
שגער בהם ישעיה הנביא (ישעיה א, יא) "למה
לי רב זבחיכם יאמר ה' שבעתי עולות אילים
וחלב מריאים ודם פרים וכבשים ועתודים לא
חפצתי", ושם (פסוק יג) "לא תוסיפו הביא
מנחת שוא קטרת תועבה היא לי".

אבל ברבות הימים בימי בית שני קבלו
המקריבים תוכחתו ית' ודברי נביאיו עד
שהגיעו לסברא הפוכה, דהיינו שאם העיקר
בקרבן הוא הרהורי התשובה וכוונת הלב מה
איכפת לו ית' בצורת הקרבן ומאי נפק"מ בין
צעב ומנבחר לזקן ומזוהם, עד שהוכיח
הנביא לא על חסרון המחשבה אלא על
החסרון במעשה, ואמר (מלאכי א, ז) "ח
"מגישים על מזבחי לחם מגאל ואמרתם במו
גאלנוך באמרכם שלחן ה' נבזה הוא, וכ
תגישון עור לזבוח אין רע וכי תגישו פקו
וחולה אין רע, הקריבהו נא לפחתך הירצך א'
הישא פניך אמר ה' צבאות", שתוכחתו ית' ע
טעות הדור המאוחר שהיתה בחשבם שלבור
כליות ולב ית' הרי העיקר הוא אם מחשבו

(2)

ועל כן ביותר צריכים לזרוז את הדורות הבאים במקום שמרגישים חסרון כיס. ובדורותינו אנו צריכים ג"כ יותר זירוז לבל נפול לפח אחד מאלו הטעויות, כי שלימות העבודה מורכבת מכוונת הלב ודקדוק המעשה. ואם נאמר אדם למה לי לבטאות בבירות את המלים של קריאת שמע, הלא העיקר הוא לכוון באחדותו יתי' ושמוכנסים אנחנו למסור נפשנו עבור קדושת שמו יתי', טעות היא בידו ולא יצא ידי חובתו. וכן לא יצא יצא ידי חובתו. וכן עמו, הרי לא הגיע להתכלית הנרצה, כי רחמנא לבא בעי.

(4)

לבנו לטובה. אבל טעו בזה, כי אף אם יגיע האדם לכוונות הכי נשגבות בשעת הקרבן, אסור לו לבטל שום דקדוק של העבודה במעשה כי א"א לרדת לסוף דעתו יתי' ורצונו במצוות המעשיות. לפי הנ"ל יובן הזירוז מיד ולדורות, כי הכוונה על ימי בית שני בדורות האחרונים שאמרו "שלחן ה' נבזה הוא", ואמרו ווי למה לנו לאבד בהמה טובה ומעולה כשהעיקר הוא לעורר לבנו לתשובה ולקרבת אלקים. וזהו פירוש חסרון כיס, כי דאגו על איבוד ממון במקום שעיקר התקרבות לה' כבר נתקיים,

(ג) ולבש הכהן מדו בד ומכנסיו בד ילבש על בשרו והרים את הדשן. הודיענו בכאן שאף הרמת הדשן שהיא עבודה קלה צריכה בגדי כהונה. כי מדו בד' הוא הכתובת. ואמר לשון מדו' שתהא כמדתו, על בשרו' שלא יהא דבר חוצץ בין הכתונת לבשרו. ולא בין המכנסים לבשרו. וגם אם היו מכנסיו קצרים ולא היו מגיעים עד רגליו ועבד בהן עבודתו פטולה.³³ ומה שהזכיר אלה השנים בלבד כתונת ומכנסים הוא הדין לשאר בגדים כי כיון שהודיענו שהרמת הדשן צריכה בגדים למדנו בודאי שצריכה ארבעה בגדים בכהן הדיוט ושמונה בכהן גדול, וכן אמרו³⁴ בספרי³⁵: ילבש, להביא את המצנפת ואוח האבנט. ויש לפרש עוד³⁶ מדו' בגדיו, כמו: מעל למדיו³⁷, וכן: על פי מדותיו³⁸, ואם כן יכלול לכל בגדי כהונה והוה שתרגם אונקלוס: לבושינן. ולמדנו מזה כי גם במצות הרמת הדשן שהיא עבודה קלה ציה הקב"ה שיתחדר בה הכהן לפניו שילבש בגדי כהונה ובהם ירים את הדשן, וכל זה הערה ודרך חיים לכל מי שמתקרב להקב"ה באחת מהעבודות, או מי שמתעסק באחת ממצותיה של תורה שיתחדר לפניו יתי' בעשותו אחת מכל מצות ה' שישפיל כבוד עצמו לכבוד הש"י אפילו בעבודה קלה שבהו. וכן דוד ע"ה אמר: עורה כבודי עורה הנבל וכבודי אעירה שחר³⁹, עורה כבודי אין כבודך * חשוב כלום אצל כבוד קוני וכתוב: דוד מרכר ככל עז לפני ה'⁴⁰, וכתוב: ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני גוי'⁴¹. וידוע מדרך חכמת ההגיון כי האדם אינו נקרא עבד עד שיהיה לו אדון. ואין שם האדון ראוי אלא למי שיש לו עבד, והנה הם שני שמות אין אחד מהם קודם לחברו. וכיון שהאדם עבד להקב"ה ונתחייב לעבוד אותו אי אפשר שתהיה העבודה שלמה עד שיקבל העבד עליו כל מדות העבודות⁴², והם: ההכנעה והשפלות לפניו, לא שיתנהג לפניו במדת אדנות ושררה כי יהיה מבזה כבוד אדונו, ואמר שלמה ע"ה: אל תתהדר לפני מלך⁴³, וכל שכן לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה. לפי שתגאוה היא לבושה, וכענין שכתוב: ה' מלך גאות לבש⁴⁴, והעוטה לבוש המלך הרי הוא מבזה את המלך. ומפני זה הכהן העובד המיוחד לעבודת המקדש צוה לו הכתוב שירם את הדשן בכל יום שהיא עבודה קלה שבעבודות כדי שישפיל ויכנע לפני הש"י. וכן מציינו בהלל הזקן כשהיה שמח בשמחת בית השואבה היה מרקד ואומר: אם אני כאן הכל כאן, אם אין אני כאן מי כאן⁴⁵. וגם רבן גמליאל⁴⁶ וגדולי החכמים היו מרקדים שם בבית המקדש והיו נוהגין בעצמן קלות ראש לכבוד שמים. וכבר ידעת שהקדושים שבבני ישראל היו בני לוי, ומנה אותן הכתוב שילכו אחרי העגלות שהוא מנוי קל אצל בני אדם, הוא שכתוב: ויקח משה את העגלות ואת הבקר ויתן אותם אל הלויים, את שתי העגלות ואת ארבעת הבקר נתן לבני גרשון כפי עבודתם, ואת ארבע העגלות ואת שמונת הבקר נתן לבני מררי⁴⁷. נמצאת למד שחייב אדם למעט כבוד עצמו אצל כבוד שמים. וכן אמרו רז"ל⁴⁸: הממעט בכבוד עצמו ומרבה כבוד שמים כבוד שמים מתרבה וכבודו מתרבה, וכל המרבה בכבוד עצמו וממעט בכבוד שמים כבוד שמים במקומו עומד וכבודו מתמעט. ועל ענין זה מציינו שנענש יששכר איש כפר ברקאי שהיה מחלל קדשי שמים ומכבד עצמו שכך דרשו רבותינו וז"ל בפסחים בשלהי פרק מקום שנהגו⁴⁹: ארבע צוחות צוחה עזרה, ראשונה, צאו מכאן בני עלי שטמאו היכל ה', עוד צוחה עזרה: צא מכאן יששכר איש כפר ברקאי שהיה מכבד עצמו ומחלל קדשי שמים, מה הוה עביד הוה כריך ידיו בשיראי * ועביד עבודה. עוד צוחה: שאו שערים ראשיכם ויכנס יוחנן בו נרבאי תלמידו של פנקאי וימלא כרסו מקדשי שמים.

(5)
כ' קמ"ו

(3)

David's Desire

זֶה קֶרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ (ויג).
This is the offering of Aharon and his sons, which each shall offer to Hashem on the day he is inaugurated.

The Midrash (*Yalkut Shimoni*, 486) quotes Rav Idi who says that David HaMelech had a desire to bring the *korbanos* that were brought by the *Nesi'im* of the nation.

Bnei Yisrael offered many *korbanos* to Hashem. Why was David HaMelech specifically interested in the *korbanos* brought by the leaders?

The Gemara (*Sotah* 9a) tells us that there were two people, Moshe Rabbeinu and David HaMelech, whose handiwork was so great that no one was able to destroy what they made. This means that if David HaMelech had built the Beis HaMikdash, it would never have been destroyed and it would have been the first and final Temple.

That being the case, he would have offered the appropriate offerings of a *Nasi*. Such a *korban* is mentioned in the prophecy of Yechezkel HaNavi (Chs. 45 and 46): a special leader's offering for the inaugural ceremony for the third Beis HaMikdash, which will stand for all eternity.

This was what *Chazal* meant when they said that David HaMelech desired to bring a leader's offering when he was preparing the Beis HaMikdash.

David HaMelech was hoping to be the one who would build the Beis HaMikdash, which would ensure that it would never be destroyed, and he was hoping to be the one chosen to offer the *korban* of the *Nasi* (which is mentioned in Yechezkel's prophecy) at the inauguration ceremony. Since David was both king and *Nasi*, this

was his dream and passion, knowing as he did that any Temple that he built would last for all eternity.

Hashem, however, had other plans and David was not chosen to offer the *korban* nor to actually build the Beis HaMikdash.

And in the end, as we all know, it was destroyed.

(זרע שמשון פרשתנו אות ד)

1
 כא) וכלי חרש אשר תבושל בו ישבר וגו'. פירש"י והוא הדין לכל הקדשים, ומ"מ הדבר צריך ביאור למה כתבה התורה דין זה דווקא גבי חטאת הבא לכפרה, וכפי הפשט נוכל לומר לפי שהתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:), ופד"א דווקא בקדשים קלים הנאכלים לבי ימים ולילה אחת

6
 שהמאכל מתעכב בקדירה זמן רב ע"כ הוא בולע כ"כ הרבה עד שאינו יוצא מידי דפיו לעולם, אבל קדשי קדשים שאינם נאכלין כ"א ליום אחד ולילה אחת סד"א שבזמן מועט כזה אינו בולע כל כך הרבה ויש תקנה אף לכלי חרס בשטיפה קמ"ל. ועל צד הרמז קרוב לשמוע, שטהרת הכלים יש להם דמיון לטהרת החוטא המקריב חטאת, כי כמו שהכלים יש מהם שכולעים הרבה מן האיסור ולא יוכל לצאת ע"י שטיפה ואין להם תקנה כ"א בשבירה, ויש מהם שאינם בולעים הרבה מן האיסור ויש להם תקנה בשטיפה, כך יש לך אדם חוטא שכולע הרבה מן האיסור וקשה לו לעזוב ההרגל ואין לו תקנה כ"א בשבירת לבו כי הוא הכלי שנתבשל בו האיסור,

4

6

כ"ס
/here

7) ב' יקר

וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לך במדרש
 (ויקרא טו) הקריבו לא נאמר אלא יקריבו
 מכאן ולהבא, נראה כח' הטוב עושה לנו נסים
 בכל רגע ורגע, אך אנחנו בני האדם בחפזנו
 לרוץ על דרך החיים ולא נעמוד אף רגע לתת
 לב לדעת ולהבין הנהגת ה' הטוב עמנו, על כן
 טחו מראות עינינו ולבבנו השמן מהבין כל
 החסדים הגדולים אשר בכל רגע ועידן יאצלו
 לנו מיד ד' הרחבה והמלאה, אך לו נעמוד אף
 רגע תחתנו אוי יתיצבו לפנינו המון נסים
 ונפלאות אשר מיד ד' זכינו לנו. וכמו שהמלצתי
 כבר בפרשת בשלח התיצבו וראו את
 ישועת ד', אותם בני אדם החפזים ונמהרים
 איש אחר בצעו ועסקו התיצבו נא, עמדו נא
 השקטו נא במעט קט להביט אל מפעלות
 אלקים חז, אוי תראו ישועת ד' וחסדיו על כל
 מדרך כף רגל. אולם האנשים חסרי לב לא
 יבינו ואם עזרה בצר ממרום תשולח להם גם
 אז לא יתנו תודה לאלקי מרום; אך אם המצא
 ימצא איש גלכב אשר יתרגש לראות בטוב ד'
 עמדו ויתנה תודה לאלקיו האיש הזה מהיום
 והלאה גם כן ידע ויבין כי על כל מדרך כף
 רגל יעשו לו נסים וחסדים, ועל כן מי שמקריב
 תודה איננו מקריב תודה זו בלבד, כי אם
 מהיום והלאה יקריב כל פעם קרבנות תודה
 לד' כי אחרי שנפתחו עיניו פעם אחת לראות
 חסדי ד' אוי לא יבצר ממנו לראות כי על כל
 מדרך כף רגל יסובב חסד ד' ברואי התבל.
 או יש לפרש על פי שפירש אדמו"ר ההגה"צ
 מהר"י גרינוולד שליט"א בהיותו על סעודת
 התנאים שלי בשנת תר"ס ט' שבט ביום ג'
 בשלח אז ישיר משה ובני ישראל את
 השירה הזאת לד' ויאמרו לאמר, כי
 מלת לאמר היא לכאורה מיותרת; אך יובן
 בשימנו על לב כי החסד האמתי הבא מד'
 איננו לשעה כי אם היא שלשלת ארוכה של
 טובות חסדים, ואם נסתכל ביציאת מצרים
 נראה כי כן הדבר, כי על ידי שקרע ד' את
 הים לפני ישראל, לא ממות לבד הצילים, כי
 אם בזה החסד צפון רב טוב לבית ישראל כי
 לולא קריעת ים סוף לא באו לקבל תורה
 ואלולא התורה מה חיינו ומה כוחנו, הלא נראה
 כי בטובה אחת מד' כלולים חסדים רבים עד
 אין קץ, ואם כן איפא איך ניתן תודה לד' בעד
 חסד אשר יעשה עמנו ואנחנו לא נדע עוד
 עד כמה גדול החסד הזה ובוה שניתן תודה לד'
 פעם אחת עוד לא יצאנו ידי חובה, על כן
 אמר הכתוב כי אז כאשר ראו הנס ישיר
 משה ובני ישראל את השירה זאת לד' אולם
 ויאמרו לאמר, אמרו ישראל כי בשירה
 הזאת לא יצאו עוד ידי חובה נתינת תודה
 על כן ויאמרו, לאמר עוד בעתיד, הבטיחו
 כי עוד בעתיד, מדי פעם בפעם כשיגלו החסדים
 הנמשכים מנס זה יאמרו עוד שירה, וזהו הודו
 לד' כי טוב כי לעולם חסדו, תדעו כי חסדו
 הוא לעולם לא לשעה. ועל כן האיש אשר

(9)

(8)

יש לך אדם שאינו בולע הרכה ויש לו תקנה בכל דהו כדרך שארז"ל (ערכין טו) מא
 תקנתיה של מספר לה"ר אם ת"ח הוא יעסוק בתורה שנאמר (משלי טו) מרפא לשו
 עץ חיים. ואם עם הארץ הוא ישפיל עצמו שנאמר (שם) וסלף בה שבר ברוד
 ומן חטא לה"ר יוקח לכל חטאת ולכל עון שבזמן שאין ב"ה קיים אין תקנ
 לעם הארץ כ"א בשכירת לבו הכלי שנתבשל בו החטא, ולת"ח יש תקנה בכ
 חטא ע"י ת"ח, וחטא בני עלי יוכיח שאינו מתכפר בזבח ומנחה אבל מתכפר
 הוא בת"ח (ר"ה יח).

ע"כ כתבה התורה דין הכלים אצל החטאת, לומר לך שבזמן שאין זבח ומנחה אז
 טהרת החוטא כטהרת הכלים, כי כל עם הארץ נמשל לכלי חרס ואינו יוצא מידי
 דופיו כ"א בשכירת לבו, וכל ת"ח יש לו דין כלי נחושת שיש לו תקנה ע"י
 מריקה ושטיפה מבית ומחוץ, כך כל ת"ח יש לו תקנה ע"י התורה שנמשלה למים
 המטהרו מבית ומחוץ כי ע"י התורה יהיה תוכו ככרו כמ"ש מבית ומחוץ תצפנו
 (שמות כה"א) כדרך שנחבאר שם בפר' תרומה, וזה הדבר שאמרנו שכל אדם דומה לכלי
 מה. ויש ראייה ממה שארז"ל (סנהדרין נב:) למה ת"ח דומה לפני עם הארץ כקיתון
 של זהב סיפר עמו דומה לכלי כסף נהנה ממנו דומה לכלי חרס כו', ונראה שעל
 זה נאמר (איכה ד.ב) בני ציון היקרים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש מעשה
 ידי יוצר, היה מקונן על אנשי הסגולה שנמשלו לזהב וכתם ואבני קודש, שהיו
 מרבים סעודות בכ"מ בראש כל חוצות עם עמי הארץ עד שגרמו גלות להם ולבניהם,
 כמ"ש כל המרבה סעודתו בכ"מ לסוף מחריב ביתו כו' ומסיק שם בפרק אלו עוברין
 (קט. ע"יש) לסוף גולה כו' ועל זה אמר תשתכנה אבני קודש בראש כל חוצות שהיו
 מרבים סעודתם בכ"מ עם עמי הארץ ואמר מיד בני ציון היקרים, כד"א (משלי כט) וכלי
 יקר שפתי דעת, המסולאים בפז כי מתחילה היו נמשלו לכלי זהב וע"י שתשתכנה
 בראש כל חוצות איכה נחשבו לנבלי חרש, אותן השלמים שנקראו מעשה ידי יוצר
 הכל, כי הכל נברא ביד אחד זולת השלמים נבראו בכ' ידים (מדרש תהלים קל"ט) ואיך
 ירדו ממדרגה זו אל דיוטא תחתונה זו.

ובהצעה זו נ"ל ליישב מה שארז"ל (שבת קה:) כל המתעצל בהספדו של ת"ח ראוי
 לקברו בחייו שנאמר (יהושע כג) ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח
 אשר מצפון להר געש, מלמד שגעש עליהם ההר לקברם ומנא ליה לומר כן שמא
 יצו עון אחר גרם להם שגעש עליהם ההר, והנה בתמנת סרח פירש"י בתמונת חרס
 דהיינו שמש ובשופטים (ב"ט) כתיב חרס במקום סרח, והנה על פי דרכו של רש"י
 נ"ל לפרש בתמנת לשון בתמונה אבל חרס נ"ל שהוא לשון כלי חרס ור"ל שלא
 נהגו בו דין ת"ח להספידו כראוי אלא קברוהו בתמונת שאר עם הארץ שנמשל לחרס
 הנשבר שאינו יוצא מידי סרחונו ודופיו לעולם, לכך גרס בשופטים חרס במקום סרח
 כי הסרח דהיינו סרחון מעשיו ממשילו לכלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו וסרחונו
 כ"א בשכירה, ואצל ת"ח לא כך המדה שהרי ארז"ל (ברכות יט) אם ראית ת"ח
 יעובר עבירה בלילה אל תהרהר אחריו ביום כי ודאי עשה תשובה, כי מסתמא הוא
 עוסק בתורה והיא כפרתו למרק חטאו ומורק ושוטף מבית ומחוץ במי התורה, ואע"פ
 שסתם ת"ח נמשל לכלי זהב שבקל הוא להעביר מעליו מעט אבק ושמן דופי שעליו
 מ"מ כשחטא והלך בעצת הנחש המשילו לכלי נחושת כי הלשון נופל על הלשון, ועל
 שם שהיה מצחו נחושה להעזי בבוראו ומורק ושוטף כאמור. ומפסוק זה אנו למדין
 גם הלכות גיעול הכלים שכדרך תשמישו כך טהרתו.

עשה לו ד' חסד לא די בהקריבו תודה פעם
 אחת כי אם יקריב מכאן ולהבא, כי
 רק בעתיד יוכר ויראה עד מה ארכו וגדלו
 חסדי ד' עמדו.

(5)

56

מגילה נקראת

במצות קריאת מגילה מצינו דבר משונה שלא נמצא בשום מצוה

דהיינו זמנו של זה לא כזמנו של זה וקבעו לכל אחד זמן מיוחד וקוראין את המגילה מי"א בחדש אדר הסמוך לניסן עד ט"ו בו דהיינו ה' ימים, והובא בשם החינשושי הרי"ם דקבעו כן בדוקא משום דליכא מי דידע בלישנא בישא כהמן ועיקר קטרוג של המן הי' בזה שישנו עם אחד מפורד ומפורד דהיינו מריבים זה עם זה ואינם באחדות, וע"כ עפ"ל למלך אין שוה להניחם, ולכן באה ישועת ישראל דוקא ע"י מה שפעלה אסתר לך כנוס את כל היהודים דהיינו אחדות של כלל ישראל וכן נרמז בשושנת יעקב בראותם יחד תכלת מרדכי דכולם ראו כאחד באחדות ומ"מ הראו לנו אנכה"ג בתקנתם דאף דישועתם בא ע"י אחדות אין פירושו דכולם עובדים לו יתברך בסגנון שוה אלא זמנו של זה לא כזמנו של זה ומ"מ כולם אהובים ומתכוונים כל אחד לפי דרך אבותיו לאבינו שבשמים ודפח"ח.

והוסיף ברית ישראל לפ"ד דגם בכל האדם עצמו יש לו חמשה כוחות דהיינו נפש, רוח, נשמה, חי' יחידה ועמלק מתנגד בכל דרגא ודרגא וכמו שמתאחדין כל ישראל למחוק את עמלק כמו"כ צריך האדם להתמיד למחוק עמלק מקרבו, וכן אמא אצל בנימין לכלם נתן חליפת שמלות ולבנימין נתן חמש חליפות שמלות ורמזו חז"ל סימן מסר לו על חמשה לבושים שבהם יצא מרדכי ופירוש החמשה שמלות היינו שיכול לפשוט צורה וללבוש צורה כפי מצבו הדרוש לכל דרגא ודרגא דזהו מעלת האדם אם יכול להסתגל ולפשוט צורה כפי הנדרש למצבו ולפי הנסיון והוסיף ה"ב"י חידוש נפלא בדברי התקוני זוהר דפורים היינו למעלה מיום כיפור כנ"ל דגם ביוה"כ ישנם חמש טכילות וחילוף בגדים של כה"ג בעבודתו עכת"ד.

מנהג ישראל תורה היא והלא מנהג ישראל בפורים ללבוש פרצוף ומסוה על פניו והרמ"א בהגה סימן תרצ"ו התיר כבר מנהג גם לאלו שאנשים לובשים כלי אשה וגם הנשים מתלבשים בכלי גבר, ורבים גלאו למצוא טעם ויסוד למנהג זה, וטעם הגון נמצא בספר המצות לר"מ חגית כיון דגזירת להשמיד להרג ולאבד באה ע"י מה שהם השתחוו לצלם וע"ז באה התנצלות חז"ל "דהם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה אלא

לפניהם, ע"כ לובשים מסוה על הפנים להראות שכל הגזירה והחטא אינו אלא לפנים ושפ"י ואחרים פירשו שנלמד ממה שנאמר ותלכש אסתר מלכות וכדומה, דהלא כל המגילה והנס דפורים באה ע"י הסתר כידוע הכל ואכמ"ל.

אבל לפי הנ"ל יתכן דטמון במנהג זה יסוד ועיקר בהבנת הנס דפורים לפשוט וללבוש צורה כדי להתעלות על עמלק ובכל מצב שהוא לא לנטות מדרך התורה והיהדות וזהו ענין מיוחד לפורים של מוקף חומה מימות יהושע בן נון היינו מדרגת אום אני חומה של כל ישראל ודוקא מימות יהושע שנאמר עליו לא ימוש מתוך האהל ובאה השינוי צורה בפרצוף להראות דמ"מ בפנימיות הוא נשאר אותו היהודי ואפילו אם יעלה קטרוגו של המן של ישנו עם אחד דהיינו שהם ישנים מן המצות זהו רק בבחינת אני ישנה ולכי ער להדבק בשם ובתורתו.

ועד היכן מגיע כוחו של מרדכי כפושט צורה ולבוש צורה ראינו כשנודדה שנת המלך ושואל המלך מה נעשה יקר וכו' וכו' עד שקוראים פקודת המלך להזמין מהר קח את הלבוש ואת הסוס וכו' וזכה מרדכי לכבוד

גדול עד לככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו, ותיכף לאחר אותו
 לבוש מלכות וכתר מלכות בראשו וכבוד מלכים נאמר וישב מרדכי אל
 שער המלך ודרשו בו חז"ל שב לשקו ולתעניתו, והדברים מרפסין איגרא
 לאחר התעלות כזו באופן אישי שגם זרת וכל אוהביו מכירים כבר שהמן
 יפול לפני מרדכי מ"מ מרדכי אינו נתפעל כחוט השערה בגדולתו האישית
 כל זמן שהגזירה על כלל ישראל עדין בתוקפו והוא שב מלבוש מלכות
 לשקו ותעניתו. 1

היוצא לנו דכל עיצומו של החג בפורים הוא להכיר מה שהוא למטה
 מהמסרה לתוך תוכו של פנימיות היהודי שלכו ער וזהו מה שתקנו חייב
 אדם לבסומי בפוריא עד דלא יידע בין ארור המן לברוך מרדכי דהיינו גם
 למעלה מהדעת ובתת-הכרתו ניכר כוחו היהודי וכג' דברים אדם ניכר
 בכיסו בכעסו ובכוסו, בכיסו ולכן תיקנו משלוח מנות ומתנות לאביונים
 וכן הקדים שקליהם לשקליו, ובכעסו דנטרה אסתר שנאתה בלבה עד 11

שהגיעה לידי איש צר ואויב המן הרע הזה וכן ענין מחיית עמלק אצל כל
 יהודי שמור בלבו, ובכוסו כפשוטו דחייב לבסומי עד לא ידע, וככה ניכר
 היהודי שבתוך כל ישראל מתחת המסוה. 16

והנה במגילה נקרא המן צרר היהודים ויתכן דלשון צרר אינו דוקא
 מלשון איבה ושנאה אלא גם מלשון צרור דהיינו כארנקי המאחד את כל
 הכסף כמו"כ בבחינת ונהפוך הוא נעשה אותו המן הרשע צרר היהודים
 המאחד את כל ישראל להקהל ולעמוד על נפשם למחיית עמלק אף אם
 בני הכפרים קוראים אחרת מבני העיר או הכרכים, ודו"ק. 17